

Principal

Principal

Phaewanton Arts & Science

Chespon Espalli Dist. Gudchiroli

वसंत आबाजी डहाके यांचे साहित्य

प्रा. डॉ. सुधीर तोलबाजी भगत एम.ए.(मराठी), नेट, पीएच.डी. भगवंतराव कला, विज्ञान महाविद्यालय, एटापल्ली, जि. गडचिरोली.

ओम साई पब्लिशर्स आणि डिस्ट्रीब्युटर्स, नागपुर

Pr^lincipal
Bhagwantrao Arts & Science
College Etapalli Dist. Gadchiroli

- त्रसंत आयाजी डहाके यांचे साहित्य
- © सर्व हनक प्रकाशकाभिन

No part of this book shall be reproduced, stored in retrieval system, or translated in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying and/or otherwise without the prior written premission of the publishers.

- > ISBN: 978-93-91201-57-9
- प्रचम आवृत्ती : २०२१
- प्रकाशक च मुद्रक : श्री. गणेश राऊत ओम साई पन्लिशर्स आणि हिस्ट्रीब्युटर्स २९, इंदिरानगर, टी.बी. वार्डच्या मागे, नागपुर. मो.नं. : ९३२५६५६६०२, ई—मेल: ospdnagpur@yahoo.com
- प्रिन्टींग आणि डिस्ट्रीब्युशन : साई ज्योती पब्लिकेशन मो.नं. : ९७६४६७३५०३ इ—मेल : sjp10ng@gmail.com, वेब साईट : www.saijyoti.in
- सेल्स ऑफिस : बुक्स एन बुक्स ६५, शॉप नं. २, राधिका पॅलेस, हनुमान नगर रोड, मेडिकल चौक, नागपुर. मो.नं. : ९९२३५९३५०३
- > शाखा :

पुणे : २०३, परिस स्पर्श हाईट, अंबामाता मंदीर रोड, अंबाई दरा, धायरी, पुणे. मो.नं. : ९४२०३१८८८४

न्यु दिल्ली : २१३, वर्धन हाऊस, ७/२८ अंसारी रोड. दरियागंज, न्यु दिल्ली. मो.नं. : ८८८८८२८२०६, ९३२५६५६६०२

अधर रचना : श्री गणेश प्राफिक्स, नागपुर.

Principal
Rhagwantrao Arts & Science
College, Etapalli Dist. Gadehiroli

मराठी साहित्या साहित्यविश्वाला समृद्ध अस्तित्ववादी साहित्याने तत्त्वज्ञान आहे. पाण्नात् मार्सेल, हायडेगर, कामृ प्रभावातून अस्तित्ववादी : या साहित्याच्या मूळाणी साहित्य म्हटल्या जाते. घेतला जातो. माणसाला तशी इतर वस्तू, प्राण्यां ठरतो. ''मानवी अस्तित्व विचाराचा गाभा आहे. २ अत्यंत महत्त्व आहे. र पडलेला आहे. ही एक

१९६० नंतर मरा तत्त्वज्ञानाचा बराच प्रभा विचारानी झपाटल्या गेत आबाजी डहाके हे एक आहेत. त्यांना अस्तित्व 'योगभ्रष्ट', 'शुभवर्तमान' 'अधोलोक', 'प्रतिबद्ध' लिलत गद्य, 'कविता 'उपयोजित समीक्षा', ' आणि संस्कृती' इ. सम् 'निवडक सदानंद रेगे', वाड्मय कोश—खंड १. 'कविता : विसाव्या इ

प्रा. डॉ. सुधीर तोलबाजी भगत

जन्म तारीख 09.06.1970

एम. ए. नेट, पीएच. डी. (मराठी) शिक्षण

25 संशोधन पेपर सादर संशोधन पेपर

मराठी विभाग प्रमुख, विभाग प्रमुख

भगवंतराव कला व विज्ञान

महाविद्यालय एटापली जि. गडचिरोली

(माजी) मराठी अभ्यास मंडळ गोंडवाना

विद्यापीठ गडचिरोली

नवनिर्मागाची कार्यशाळा, पुस्तक प्रकाशित :-

डॉ. यशर्वत मनोहर गौरगंध

₹. 490/-

Om Sai Publishers & Distributors Mob. No. :9923693506, 9325656602 E-mail: ospdnagpur@gmail.com

Phone: 9764673503,9923593503 email:s]p10ng@gmall.com

Website: www.saijyoti.in

Available Also on

Flipkart 4

amazon

Magnature Arts & Science Conege, Etaptill Dist. Gadehiroli

अनुक्रमणिका

₹.	मराठी साहित्य आणि वसंत आवाजी डहाके यांची वाड्मयीन जडणघडण.	०१—५८
२	वसंत आबाजी डहाके यांची कविता.	५९—२०१
₽,	वसंत आबाजी डहाके यांचे कादंवरी लेखन.	२०२—३२८
૪.	वसंत आबाजी डहाके यांची साहित्यविषयक भूमिका व समीक्षा.	३२९—३८१
ч.	वसंत आबाजी डहाके यांचे संपादन कार्य.	३८२—४०५
	यसंत आयाजी डहाके: एक श्रेष्ठ वाङ्मयीन व्यक्तिमत्त्व.	४०६—४१५

六六六

भराठी साहित्य आणि वसंत आबाजी १ · डहाके यांची वाङ्मयीन जडणघडण

मराठी साहित्याची पार्श्वभूमी

एकोणिसाव्या शतकाच्या सुरुवातीला महाराष्ट्रात क्रांतिकारी वदल झाले. १८१८ ला पेशवाई बुडाली, इंग्रजाची सत्ता येऊन त्यांची राजवट सुरू झाली. व्यापारी महणून आलेले इंग्रज हळूहळू राज्यकर्ते बनू लागले. इंग्रजी शिक्षण सुरू झाले. त्यामुळे झान—विज्ञान, कला—साहित्य, संस्कृती इत्यादी अनेक बार्बीचा भारतीय मनावर प्रभाव पट्ट लागला. फ्रांसमध्येही राज्यक्रांती झाली. त्याचेही पडसाद जगभर उमटले. त्यामुळे १९ व्या शतकातील प्रारंभीच्या मराठी साहित्याच्या पार्थ्वभूमीचा विचार करताना ब्रिटिश राजवटीमुळे निर्माण झालेल्या नवसंस्काराचे पडसाद मराठी साहित्यात उमटताना दिसतात. भारतीय जीवनात ब्रिटिश सत्तेमुळे अनेक स्थित्यंतरे घडून आली. या सत्तेने एका वेगळ्या प्रकारच्या वाङ्मयनिर्मितीला प्रेरणा दिली. म्हणूनच इंग्रजी राजवटीनंतरच्या साहित्याच्या कालखंडाला 'अर्वाचीन' मराठी वाङ्मयाचा कालखंडा असे म्हटले जाते.

इंग्रजाची शासनव्यवस्था, शिक्षण, मुद्रणाळये, ग्रंथ, वृतपत्रे, नियतकाळिके यामुळे भारतीय पारंपरिक राजकीय, धार्मिक, सांस्कृतिक आणि आर्थिक जीवनात परिवर्तन घडून आले. जीवनिविषयक दृष्टिकोन बदळळा. या सर्वाचा परिणाम मराठी वाइमयनिर्मितीवर झाळा. येथून नव्या मराठी गद्याच्या पायाभरणीळा सुरुवात होऊन मराठी वाइमयाळा एक वेगळे आणि नवे वळण मिळाळे. इंग्रजी शिक्षणासोबतच आधुनिक मराठी साहित्याची वाटचाळ सुरू झाळी. ळॉर्ड एळिफिन्स्टन यांनी मराठी पुस्तक प्रकाशनाळा चाळना दिळी. १८०५ मध्ये कॅरी साहेबाचे पहिळे मराठी व्याकरण व १८१० ळा त्यांचाच शब्दकोश प्रकाशित झाळा, ही सिक्रेड पर्याकरण व १८१० ळा त्यांचाच शब्दकोश प्रकाशित झाळा, ही सिक्रेड पर्याकरण व १८१० ळा त्यांचाच शब्दकोश प्रकाशित झाळा, ही सिक्रेड पर्याकरण व १८१० ळा त्यांचाच शब्दकोश प्रकाशित झाळा, ही सिक्रेड पर्याकरण व १८१० ळा त्यांचाच साहत्यांची नांदीच ठरळी. कारणा, धीव

As per the New Semester-wise Syllabus of Gondwana University

B,Sc. Semester VI (CBCS)

Discipline Specific Elective-I (DSE-I)

Paper - I: Mycology and Plant Pathology - I

Paper - II: Mycology and Plant Pathology - II

Mr. Tumeshwarprasad D. Bisen

Dr. Aparna S. Margonwar

Dr. Sharadkumar P. Patil

Dr. Vikas M. Mohture

Himalaya Publishing House
180 9001:2015 CERTIFIED

Principal Bhagwantrao Arts & Science College, Etapalii Dist. Gadchiroli As per the New Semester-wise Syllabus of Gondwalla University

BOTANY

B.Sc. Semester VI (CBCS)

Discipline Specific Elective-II (DSE-I)

Paper - I: Mycology and Plant Pathology - I Paper - II: Mycology and Plant Pathology - II

Mr. Tumeshwarprasad D. Bisen Dr. Aparna S. Margonwar

Associate Professor Department of Botany Sarvodaya Mahavidyalaya Sindewai, Dist.- Chandrapur. Tumeshwarprasadbisen62@gmail.com

Dr. Sharadkumar P. Patil

Assistant Professor & Head Department of Botany Bhagwanrao Arts and Commerce College Etapalli, Dist. Gadchiroli Email – patilsharadkumar@gmail.com

Assistant Professor & Head Department of Botany Shri Sadguru Saibaba Science College, Ashti, Dist. Gadchiroli Email - draparnamargonwar@gmail.com

Dr. Vikas M. Mohture

Assitant Professor Department of Botany Rashtrapita Mahatma Gandhi Arts & Science College, Nagbhid, Dist.- Chandrapur. Email - vikasmohture@gmail.com

Edited By Dr. Anil N. Korpenwar

M.Sc., M. Phil., Ph. D. Working Chairman BOS, Botany, G. U. Gadchiroli Principal and Head Department of Botany

Rashtrapita Mahatma Gandhi Arts and Science College, Nagbhid, Dist. Chandrapur. Korpenwar@gmail.com

Iimalaya Publishing Hous

ISO 9001:2015 CERTIFIED

Bhagwantrao Arts & Science Cather Etapalli Dist. Gadchiroli @ Author

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording and/or otherwise, without the prior written permission of the publishers.

First Edition

2020

G

ci

I

Mrs. Meena Pandey for Himalaya Publishing House Pvt. Ltd., Published by

Ramdoot, Dr. Bhalerao Marg, Girgaon, Mumbal - 400 004. Phone: 022-23860170/23863863, Fax: 022-23877178

E-mail: himpub@vsnl.com; Website: www.himpub.com

37 **Branch Offices**

Kolkata

Pooja Apartments, 4-B, Murari Lal Street, Ansari Road, Darya Ganj, New Delhi

New Delhi - 110 002, Phone: 011-23270392, 23278631; Fax: 011-23256286

Kundanlal Chandak Industrial Estate, Ghat Road, Nagpur - 440 018. Nagpur

Phone: 0712-2738731. Telefax: 0712-2721215

Plot No. 91-33, 2nd Main Road Seshdripuram, Behind Nataraja Theatre, Bengaluru-560020. Phone: 08041138821; Mob.: 9379847017, 9379847005. Bengaluru

: No. 3-4-184, Lingampally, Besides Raghavendra Swamy Matham, Kachiguda, Hyderabad

Hyderabad - 500 027. Phone: 040-27560041, 27550139; Mobile: 09390905282

: New No. 48/2, Old No. 28/2, Ground Floor, Sarangapani Street, T. Nagar, Chennai

Chennai-600 012. Mobile: 09380460419

: First Floor, "Laksha" Apartment, No. 527, Mehunpura, Shaniwarpeth (Near Prabhat Theatre), Pune - 411 030. Phone: 020-24496323/24496333; Pune

Mobile: 09370579333

: House No 731, Shekhupura Colony, Near B.D. Convent School, Aliganj, Lucknow

Lucknow - 226 022. Mobile: 09307501549

: 114, "SHAIL", 1st Floor, Opp. Madhu Sudan House, C.G. Road, Navrang Pura, Ahmedabad

Ahmedabad - 380 009. Phone: 079-26560126; Mobile: 09377088847

39/176 (New No: 60/251) 1st Floor, Karikkamuri Road, Ernakulam, Ernakulam Kochi - 682011, Phone: 0484-2378012, 2378016; Mobile: 09344199799

New LIC colony, Behind Kamala Mandap, Badamwadi, Cuttack - 753 012, Odisha;

Cuttack Mobile: 09338746007

108/4, Beliaghata Main Road, Near ID Hospital, Opp. SBI Bank,

Kolkata - 700 010, Phone: 033-32449649, Mobile: 0988305559 9040301

DTP by onA Nagpur (Prasad) Printed at

HARRI

eetahjali Press Pvt. Ltd., Nagpur, on behalf of HPH.

Bhagwantrao Arts & Science College, Etapalli Dist. Gadchiroli

ABOUT THE AUTHORS

Mr. Turneshwarpresad Bisen is working as Associate Professor and Head Department of Botany at Sarrodaya Mahavidyeleya, Sindewai, Dist. Chandrapur. He is a Chairman of Gondware University Botany Teachers Association. He is having 33 years of experience of teaching undergraduate students. His specialization is Mycology and Plant Pathology.

Dr. Aparma S. Margonwar, M.Sc., M.Phil., Ph.D. is working as an Assistant Professor and Head, Department of Botany at Shri Sadguru Saibaba Science College, Ashti. She has 18 years of teaching experience at undergraduate level. She had published research papers in international journal. Her one book is published in Lambert Publication, Germany. She is a Member of Juvenile Justice Board from 2015. She had received Mahatma Jyotirao Phule Teacher Award (2012). Dr. Ambedkar Fellowship National Award and Panjanaran Mitra Award (2013). She is recognized as a research guide by Gondwana University, Gadchiroli.

Dr. Sharadkumar R. Patil is presently working as an Assistant Professor and Head of Botany Department at Bhaguardrap Arts and Science College, Etapalli, Dist. Gadchiroli affiliated to Gondwana University, Gadchiroli. He has 6 years of teaching experience and 10 years of research experience. He attended and presented research papers in National and International Conference, Seminar and Workshops. He has published research papers in National and International peer reviewed journals.

Dr. Vikas M. Mohture, M.Sc., B.Ed. Ph.D. is presently working as Assistant Professor in Department of Botany, R.M.G. Arts and Science College Nagbhid, Dist. Chandrapur. He has teaching experience of 7 years at undergraduate level. He is a recipient of Young Scientist Award (P.H. Gregory Gold Medel) at 16° National Conference on Aerobiology held at Davengere, Karnataka (2010). He has published 13 research papers in reputed at International Journal, His area of specialization includes Mycology and Plant Pathology.

www.himpub.com

ISBN: 978-93-89951-96-7

PSB 0073

₹ 140/-

CONTENT

nderek personala ken	VIII	
T. L.	Paper-1 : Mycology and Plant Pathology - I	Page No.
Unit.	V The state of the	1
	Introduction, Definition, Objectives, Mycological institute in India (IARI and VINSTROM), progress and status of mycology in India. General Characteristics and the last of mycology in India.	
	General Characteristics and classification of fungi by G. C. Ainsworth, 1973	1-7
4	Pathogenic account on Mestigomycotina, Ascomycotina, Zygomycotina, Basidiomycotina and Deuteromycotina.	
	- II : Mycology	
A	Chemical composition of fungal cell wall and its functions. Characteristics of fungi spores, types of spores based on spore production structure, function and motility.	2
A	General variations in fungi Heterokaryopsis, Parasexuality, Homothallism and Heterothallism.	8 – 17
	- III : Plant Pathology	
A	pathology in 20 th century	
٨	organisms, culture media preparation, sterilization, isolation & purification & identification of culture, Koch's postulates.	18 – 30
Unit -	- IV : Plant Pathology	
A A A	environment, relative humidity soil types & texture, wind, rainfall & light. Enzymes & toxins in plant disease – cellulolytic enzyme, pecticemzymes, pytotoxins, vivotoxins & pathotoxins.	
A	of epidermal cell wall, structure of natural openings, cork layers, tyloses, gum deposition, synthesis of phenols) & hypersensitive reaction.	31 – 49

MYCOLOGY AND PLANT PATHOLOGY-I UNIT - I

MYCOLOGY AND PLANT PATHOLOGY-I

MYCOLOGY

Introduction

The term "Mycology" is derived from Greek Word ("Mykes" meaning mushroom and logobal means study of). Therefore mycology is the study of Fungi. The scientist who is concerned with fungi is called a mycologist. He studies structure, reproduction, physiology and taxonomy of fungi.

Fungi are involved in wide range of activities some fungi decomposers, parasites or pathogens of other organisms, others are beneficial partners in symbiosis with animals, and green algae.

Pier Antonio Micheli (1679-1737) first time included scientific descriptions and illustrations of many fungi know till then, his famous book Nova Plantarum genus was published in 1729. He experimentally proved that fungi originated from spores then putting on end to the theory of fungal origin from decaying materials. He was much ahead of this time and thus has the honour of being referred to as father of modern mycology.

During that period several renowned mycologists Persoon (1801), Fries(1821-32), DeBary(1831-1888) and others discovered number of species and genera of fungi.

Then mycologist became interested in studying diseases of plants, animals and human beings. Cereal rust, smuts warts etc. were observed and described by French, Italian, English and Russian mycologist.

Mycological studies in India were initiated by H.Col.. K. R. Kirtikar in late 19th century who collected and identified fungi. In a real sense, studies on mycology and plant pathology in India began with the establishment of the then, Imperial Agricultural Research Institute at Pusa(Bihar) and the arrival of sir Edwin John Butler (1874-1943) as the first imperial mycologist to the then Govt. of India in 1905. Butler was laiddown foundation of mycology and plant pathology in India and published classic book "fungi and Diseases in plants" and he is aptly referred to as the father of Indian mycology.

Butler and Bisby (1931) published the first Systematic account of Indian fungi. Later many supplement were brought out by Mundkur (1938), Ramkrishnan and Subramanian (1952), Vasudeva (1977), and Bilgrami, Jamaluddin, and Rizui (1979).

Indian mycological researches got on impetus with the establishment of the Indian Universities such as Mumbai, Chennai, and Calcutta. In India, Studies on isolation, collection, identification, taxonomy, ecology, physiological and biochemical studies of both macro and micro fungi including parasitic fungi, aquatic fungi, slime molds and soil fungi undertaken at different Universities.

Objectives of Mycology:-

- Provide online data on the biodiversity of fungi, including lichens, especially their taxonomy, distribution, phylogeny, descriptive characters, collections, literature etc.
- 2) Inform about mycological institutions, Journals, databases, and persons engaged in mycology.
- 3) Facilitate interaction between databases and support the development of standards for data exchange.
- Reach scientist all over the world and invite them to use the platform and to help improving quality and quantity of data.
- Maintain a discussion forum for mycological subjects and the further development of the platform itself.

ADVANCES IN ANTIMICROBIAL SUSCEPTIBE

- Dr. Rohit Shankar I
- Mr. Rahul K. Dhabi
- Mr. Vaibhay Uggre

nternational E-Publication

International E-Publication

Pvt. Ltd.
Phone: +91-731-2616100, Mobile: +91-80570-83382
E-mail: contact@isca.co.in, Website:www.isca.co.in

Title:	ADVANCES IN ANTIMICROBIAL SUSCEPTIBILITY
Author(s):	Dr. Rohit Shankar Mane, Mr. Rahul K. Dhabale, Mr. Vaibhav Ugare
Edition:	First
Volume:	I

© Copyright Reserved 2020

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored, in a retrieval system or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, reordering or otherwise, without the prior permission of the publisher.

ISBN: 978-93-89817-28-7

Principal
Bhagwantrao Arts & Science
College,Etapalli Dist.Gadchiroli

ADVANCES IN ANTIMICROBIAL SUSCEPTIBILITY

Dr. Rohit Shankar Mane M.Sc, NET, Ph.D.

Senior Scientist Krishna Agro-Biotech PVT, Sangli, (M.H) India

Mr. Rahul K. Dhabale M.Sc., NET, SET, GATE, (Ph.D.)

Assistant Professor,
Department of Botany,
Bhagwantrao Arts & Science College, Etapalli, (M.H) India

Mr. Vaibhav Ugare M.Sc., (Ph.D.)

Research Scholar
Department of Botany
Karnatak University, Dharwad (KA), India

2020 Ideal International E – PublicationPvt. Ltd.

www.isca.co.in

Bhagwantrao Arts & Science College,Etapalli Dist.Gadchiroli

International E-Publication

Pvt. Ltd.
427, Palhar Nagar, RAPTC, VIP-Road, Indore-452005 (MP) INDIA
Phone: +91-731-2616100, Mobile: +91-80570-83382
E-mail: contact@isca.co.in, Website:www.isca.co.in

Title: Author(s):	ADVANCES IN ANTIMICROBIAL SUSCEPTIBILITY Dr. Rohit Shankar Mane, Mr. Rahul K. Dhabale, Mr. Vaibhay Ugare
Edition:	First
Volume:	I

© Copyright Reserved 2020

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored, in a retrieval system or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, reordering or otherwise, without the prior permission of the publisher.

ISBN: 978-93-89817-28-7

1. Introduction

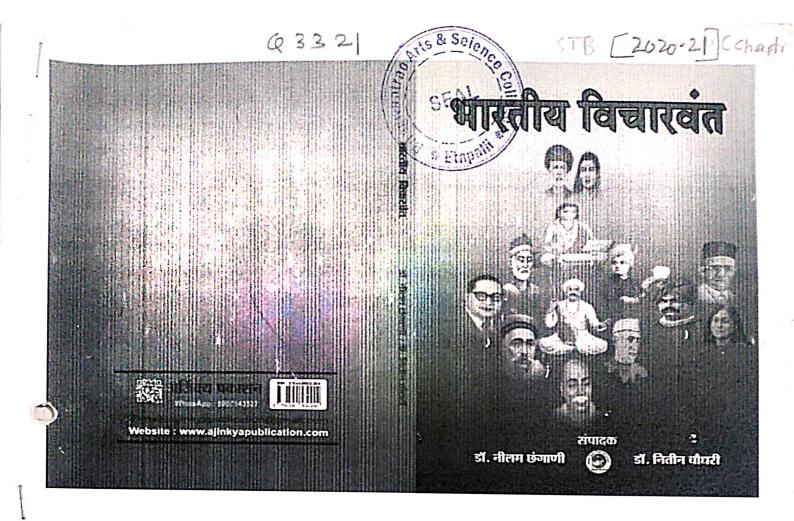

"An apple a day keeps the doctor away"

In the 19th century, microbiologists such as Louis Pasteur and Jules Francois Joubert observed antagonism between some bacteria and discussed the merits of controlling these interactions in medicine. Louis Pasteur's work in fermentation and spontaneous generation led to the distinction between anaerobic and aerobic bacteria. The information generated by Pasteur led to Joseph Lister incorporating antiseptic methods, such as sterilizing surgical tools and debriding wounds into surgical procedures. The implementation of these antiseptic techniques drastically reduced the number of infections and subsequent deaths associated with surgical procedures. Louis Pasteur's work within the field of microorganism also led to the development of many vaccines for life-threatening diseases such as Anthrax and Rabies.

On September 3, 1928 Alexander Fleming returned from vacation and discovered that a petri dish filled with *Staphylococcus* was separated into colonies due to the antimicrobial fungus *Penicillium rubens*. Fleming and his associates struggled to isolate the antimicrobial but referenced its therapeutic benefits in the 1929 *British Journal of Experimental Pathology*. In 1942 Howard Florey, Ernst Chain, and Edward Abraham utilized Fleming's work to purify and extract penicillin for medicinal uses earning them the 1945 Nobel Prize in Medicine.

Awaiting Pasteur revealed that fermentation is happened due to living cells that people critically began to examine microbes as a foundation for bioactive natural compounds. Then, methodical chance and the authority of surveillance provided the force to Fleming to shepherd in the antibiotic age via the finding of penicillin from the fungus *Penicillium notatum*. Following which, collection of bioactive metabolites was cut off from microorganisms including fungi, bacteria and actinomycetes. These include the isolation of

Principal

Bhagwantrao Arts & Science
College, Etapalli Dist. Gadchiroli

भारतीय विचारवंत

(INDIAN THINKER)

संपादक_

डॉ. नीलम छंगाणी

एम.ए., पीएच.डी. सहाय्यक प्राध्यापक तथा अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख श्री. किसनलाल नथमल गोयनका कला व वाणिज्य महाविद्यालय कारंजा (लाड) जि. वाशिम

डॉ. नितीन चौधरी

एम.ए., एम.फील., पीएच.डी. सहाय्यक प्राध्यापक तथा अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख श्रीमती राधादेवी गोयनका महिला महाविद्यालय, अकोला जि. अकोला

अजिंक्य प्रकाशन

अ.	क्र.	प्रकरणाचे नाव	पृ. क्र.
₹.		राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराजांच्या साहित्यातील राष्ट्रीय	
		जागृतो विषयक विचार / प्रा. भास्कर धारणे	०१
₹.		जोतीराव फुले लिखित 'गुलामगिरी' या वैचारिक ग्रंथातील	
		मूल्यविचार / डॉ. कैलास वानखडे	०६
₹.		युवक कल्याणासंबंधी स्वामी विवेकानंद यांचे	
		विचार / डॉ. नितीन चौधरी	१२
४.		म. फूलेंचे ब्रिटीश शासनाविषयी विचार /	
		प्रा. डॉ. दत्ता कुंचलेवाड	38
۹.		भारतीय समाजशास्त्रज्ञ डॉ. एस. व्ही. केतकर यांचे	
		जातोव्यवस्थेसंबंधोचे विचार - एक समाजशास्त्रीय अध्ययन	/
		डॉ. संजय ब. चौधरी	२३
₹.		डॉ. पंजाबराव उपाख्य भाऊसाहेब देशमुख /	
		डॉ. माधव सोनेकर	२८
٥.		म. गांधी थोर विचारवंत / डॉ. राजेश्री कडू	⊍ ६
۷.		पंडीत नेहरू : एक बहुआयामी व्यक्तिमत्त्व /	
		प्रा.डॉ. सुधिर देशमुख	४२
۶.		डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे मराठीवाड्मयासंबंधीचे	
		विचार / डॉ. संदीप बनसोडे	४६
१०.		डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर व भारतीय संविधान /	
		प्रा. कुमुद चारमोडे	५१
११.		बाराव्या शतकातील धर्मप्रवर्तक श्री. चक्रधरस्वामी /	
		डॉ. माधुरी पाटील	40
१२.		जयप्रकाश नारायण यांचा समाजवाद / डॉ. संदीप काळे	६१
१३.		स्वामी विवेकानंद : विश्व मानव / डॉ. अर्चना धर्मे	६६
१४		थोर भारतीय समाजशास्त्रज्ञ — डॉ. गोविंद सदाशिव घुर्ये /	
		डॉ. बळीराम अवचार	60
१५		महर्षी अरविंद घोष यांचे राष्ट्रनिर्माणातील योगदानाचा	
		विश्लेषणात्मक एक अभ्यास / डॉ. संभाजी पाटील	७८

संत तुकडोजी महाराज एक कृतिशील विचारवंत

प्रा.डॉ. सुधीर भगत मराद्ये विभाग प्रमुख भगवंतराव कला विज्ञान महाविद्यालय एटापल्ली जि. गडचिरोली

महाराष्ट्राला थोर विचारवंताची व समाजसुभारकाची फार मोठी परंपरा लाभली आहे.

म. ज्योतीराव फुले, न्या. महादेव गोविंद रानडे, लोकहितवादी गोपाळ हरी देशमुख, वियेकवादी गोपाळ गणेश आगरकर, कर्मवीर भाउराव पाटील, घोडो केशव कर्चे, छत्रपती शाहु महाराज, संत गाडगेबाबा व डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर या धोर विचारवंतानी महाराष्ट्र आणि देश घडविला आहे. विचारवंत हे कोणत्याही देशाचे वैभव असते. तेच देशाला खऱ्या अर्थाने योग्य दिशा दाखित मार्गदर्शन करित असते. याच विचारवंताच्या परंपरेतील एक मोठे नाव म्हणजे राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज. त्यांचे आधुनिक विचार प्रेरणादायी आहे.त्यामुळे आधुनिक भारताच्या जडणघडणीत त्यांचे योगदान लक्षणीय आहे.

१९३६ साली तुकडोजी महाराजांनी गुरुजुंज मोझरी येथे श्री गुरुदेव संवा मंडळची स्थापना केली. आणि आपल्या समाजसेवेचे ध्येय निश्चित करून समाज कार्याला प्रारंभ केला .'गुरुदेव' मासीक काढून विचारांची पेरणी केली. आपल्या विचारांचा प्रचार अतिशय प्रभावीपणे त्यांनी केला. एक उत्तुंग व्यक्तिमत्व, िषणाड, धष्टपुष्ट अंगकाळे असलेले शरीर, इंझावती भाषण, अमोध शेली त्याला भजनाची जोड सोबतच कोणत्याही विचारवंताच्या जवळ विलक्षण सर्जनशीलता हवी ती तुकडोजी महाराजाजवळ होती. त्यामुळे लोकांच्या हृदयामध्ये त्यांनी स्थान निर्माण केले. साहित्याबाबत ते स्वतःहाच म्हणतात की , "मी साहित्य पुस्तकातुन शिकलो नाही. अफाट जनसागरातुन, हृदयाच्या गाभाऱ्यातुन, आंतरिक उचंबळीतुन मी साहीत्या शिकलो. साहित्याची कल्पना मला जनसागरात मिळली. साहित्य झब्बूशाहीसाळे, चीनदुबळ्यांच्या झोपडया चिरडण्यासाळे नाही. जगाला जागविण्यासाळे, जगाच्या निरोक्षणासाळे, जगाच्या विशालतेत विलीन होण्याचे शिक्षण घेण्यासाळे आहे. साहित्याचे भराभर उडया मारत व अंतळातुन उडत जायला नको. अशा तकलादु क्षगजीवी साहित्याचे भवित्यव्य विनाशाकडे वळणारे असते." साहित्य निर्मितीसाळे मनाची विशालता हवी.विश्वकल्पणाची भावना हवी संत ज्ञानेश्वरांची 'हे विश्वची माझे घर' असे म्हटले तर तुकडोजी महाराजांनी 'माणूस द्या हो माणूस द्या मज' अशी सर्जनशील विश्वभावना व्यक्त केली.

खरा भारत हा खेडयापाडयात आहे. ग्रामसुधारनेशिवाय देशाची खरी प्रगती होउ शकत नाहो.खेडयातील लोकांचे जीवन सुखी समाधानी झाले तरच देश सुखी होईल. यासाठी तमाम लोकांनी त्यागाच्या व समाजसेवाच्या भावनेने एकत्र आले पाहिजे. या सामूहिक प्रयत्नाने खेडे स्वावलंबी, सुखी यातूनच सर्वांचे कल्याण होउ शकते. यातुन समाजपरिवर्तनाची एक दिशा तुकडोजी महाराज यांनी ठरविली.

भारतीय विचारवंत / १०६

Select your address

Books - Search Amazon.in

Books

Advanced Search

New Releases & Fre-orders

Best Sellers "

Amazon everTV Soli Best Seliers Today's Deats Mobiles New Release

"Tipikhen's & You

Shanti Publication Moral Stories Books - Hindi (Set X 20 Books)

Scornored

Books + Language, Linguistics & Writing + Linguistics

Teaching English Language and Literature: Challenges and Solutions

CHMHIL

Teaching English Language and Literature: Challenges and Solutions

Paperback - Import, 15 October 2020

by S.N. Shende (Author), S.M. Warkad (Author)

See all formats and editions

Paperback ₹7,652.00

3 New from ₹7,652.00

EMI starts at ₹367. No Cost EMI available EMI options

Save Extra with 3 offers

No Cost EMI: Avail No Cost EMI on select cards for orders above ₹3000 | Details

Bank Offer: 5% Instant Discount up to INR 250 on HSBC Cashback Card Credit Card Transactions, Minimum purchase value INR 1000

✓ See 1 more

(3)

to days

Amazon

Seam transaction

The main objective of this book is to review various dimensions of teaching English language and literature and to investigate the problems faced by ESL teachers and learners and to discuss possible solutions for the improvement of teaching-learning process. The book explores the topics like Integration of Technology for teaching, Paradigm Shifts in the

✓ Read more

Print length

Language

Publication date

296 papes

15 October 2020

Sold by Repro Books-On-Demand and Fulfilled by Amazon.

Quantity: 1 ~

Add to Cart

Buy Now

Secure transaction

Add gift options

Sponsored

Have one to sell?

Sell on Amazon

Product details

Publisher: LAP Lambert Academic Publishing (15 October 2020)

Language: English Paperback: 296 pages ISBN-10 : 6202922273 ISBN-13: 978-6202922272 Item Weight: 438 g

Dimensions: 15 x 1.7 x 22 cm Country of Origin: India

Bhagwantrao Arts & Science College, Etapalii Dist. Gadchiroli

https://www.amazon.in/Teaching-English-Language-Literature-Challenges/dn/620202222

Buy new:

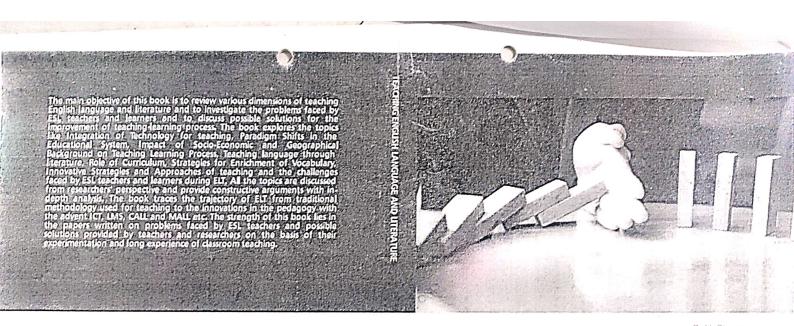
₹7,652.00 Inclusive of all taxes

FREE delivery Monday, 31 July. Order within 12 hrs 37 mins. Details

Select delivery location

In stock

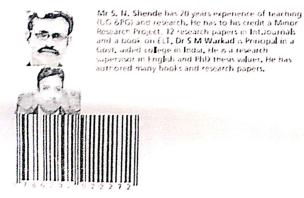
Add to Wish List

S. M. Shende S. M. Warkad

Teaching English Language and Literature: Challenges and Solutions

A Critical Investigation on ELT

Shende, Warkad

SEAL College SEAL

Impact of Socio-Economic, Geographical Background on Teaching Learning
Process with Special Reference to Madiya Community in Maharashtra

Dr. Balkrishna D. Kongre

Head of English Dept., Assistant Professor in English Bhagwantarao Arts & Science College Etapalli, Dist. Gadchiroli, Maharashtra

Email: bkongre@gmail.com;

Mob: 9421734662

Abstract:

In the competitive era the knowledge of English language is need of hour. To teach English language to the tribal students, belong to Madiya community i.e. Scheduled Tribes and speak Madiya language who have been dwelling in southern part of Gadchiroli district, is the most difficult challenge to the teachers. Of course, the socio-economic and geographical background is responsible for students' educational development and inactiveness in teaching -learning process and had impact of this situation upon their personality is far reaching. Acquisition of English language is comparatively more difficult to the tribal students than other students as tribal students learn their native language since childhood till the critical age and lateralization in the mind of learners to learn the other language become harder after critical age according to the psychological research. Surrounding is the main factor that support to the learner to learn the English language. As compare to urban area, the use of English language in tribal area is less and English words. sentences are unfamiliar to the tribal students. What problems both teachers and students face, which reasons responsible for hampering teaching learning process and how the teacher and learner can overcome the obstacles are discussed in this paper. This paper attempts to describe the tribal situation and highlight some features of Madiya community. The information is based on data collection through survey, observation and teaching experience in tribal area

Keywords: Teaching Learning Process. Madiya Community, Lateralization, Critical age. Acquisition, Hampering

Introduction:

In modern age the knowledge of English is essential to everyone to employment and business purpose. Mastery over English language makes the students successful in the life. As this language has got status of international language and this language is made compulsory to all students taking

education in different part of country and abroad. So nobody can success without it in the education and refrain himself from this language therefore all learners from different background must try to learn the English language. Though this language creates phobia among students but slow and steady learning can gradually remove this learning difficulties and acquire mastery over it. If learner has made sincere efforts to learn English language the teaching learning process can fruitful to all. As well as teacher also play honest role in his job. Some innovative method which possible at his level and suitable to tribal students can be invented by teacher on the basis of his teaching experience and well aware about the background and surrounding of the learners. This innovative ways should help to remove the obstacles in teaching learning process and maintain friendly and familiar relation with learners to minimize the fear of English language. Teacher should change the teaching method frequently according to the ability of learners while teaching in the tribal area. In this respect to teach English language to tribal students teachers face lot of difficulties while teach to students who belong to Madiya community because they have great fear about English language and unfamiliar with English words, morphemes, rule of grammar, sentence construction as they inhabited in undeveloped socio-economic and geographically backward area which impact on their learning process. Since childhood tribal students learn their native language without grammar rules and basic knowledge of this language. The daily surrounding helps the child to learn his mother tongue effortlessly at critical age. When same child tries to learn other language at graduation level in student life he could not acquire the English language as easily as mother tongue because he passed over the critical age in that growing stage the learning other language easily is impossible. In respect of students from Madiya community faces double problems when he learns English language because of bilingual teaching method. Teaching English language to tribal students in English is like pouring water into broken tensile. It is in vain to give instruction in English to tribal students. It doesn't mean to stop teaching English language to tribal students. In this situation teacher should use easy method for teaching and examples related to their tradition, culture and society.

The importance of four activities such as speaking, reading, writing and listening are necessary in teaching learning process. These activities teacher can use very skilfully in the classroom for better understanding and good result. Use of ICT also change the attitude of learners and audio-visual method can brings positive effect in learners' grasping power. However for this the institution should have installed such facilities and set up language lab for making interesting method. Even tribal students can improve their learning process through ICT

Impact of Socio-Economic and Geographical Background on Teaching Learning Process

Teaching and learning process in tribal area is challenging to both teacher and learner. The impact of socio- economic and geographical background on teaching is far reaching and imperceptible.

er V.A. Dorekar Session 2020-21 - Chapter

भारतीय लोकशाहीची वादचाल

The Trajectory of Indian Democracy

Principal

Bhagwantrao Arts & Science
College,Empalli Dist,Gadchiroli

- संपादक -डॉ. हनुमंत कुरकुटे । डॉ. वसंत खरात । डॉर्क्सीकोत देशम

Stangman Solling Stangman Tollinga

जागृत मत्तवार जोगान्त	131
जागृत मतदार लोकशाहीचा आधार - हॉ. हनुमंत कुरकुटे • भारतीय लोकशाहीसमोगीच क्या	The Marie
ा ह्युमत सुरस्ति	The state of the s
 भारतीय लोकशाहीसमोरील नागरी सहभागाचे आव्हान प्रा. डॉ. वसंत आबासाहेब खरात भारतीय लोकशाहीची ज्यानात्रिक स्वरात 	660
- प्रा. हाँ, वसंत अव्यक्ति सहपागाचे आव्हान	
• भारतीय च्ये ००	996
स्तिकशाहीची चाटचाल आणि आ ठा रे	
• भारतीय लोकशाहीची चाटचाल आणि आव्हाने - डॉ. श्रीकांत देशमुख	920
• डॉ. आंबेडकर : लोकशाही तत्त्वज्ञानाचा अन्वयार्थ - प्रा. डॉ. विजय तुंटे	144
- प्रा. डॉ. विक्य नं रे	
· mand ge	०००० १२७
• भारतीय लोकशाहोमध्ये वृत्तवाहिन्यांचे अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य - प्रा. सुजाता बळवंत शिरोडे	
- प्रा. सुजाता बळवंत शिरोडे	83x
 भारतीय लोकशाही आणि आघाड्यांचे राजकारण - प्रा. शरद बाबुराव सोनवणे 	1,70
- पा पान नामा नो भाषांड्याचे राजकारण	
त्राः सस्य बाबुराव सानवर्ण	P36
 भारतातील एकपक्ष प्रभृत्व पहती आणि क्रिकेटी प्रकार 	
 भारतातील एकपक्ष प्रभुत्व पद्धती आणि विरोधी पक्ष - प्रा. तानाजी संभाजी माने 	883
• भारतीय जोतामाने कार्र ०	
 भारतीय लोकशाही आणि दिशाहीन मीडिया – डॉ. संतोष संभाजी डाखरे 	
• । प्रसारमाध्यमाची नैतिकता आणि लोकशाही - प्रा. डॉ. विश्वनाथ आत्माराम दरेकर	
- प्रा. डॉ. विश्वनाथ आत्माराम दरेकर	٠٠٠٠٠
1,	
• भारतीय मतदारांच्या वर्तनाला प्रभावित करणाऱ्या घटकांचे चिकित्सक अध्ययन	
- प्रा. डॉ. नितीन तुळशीराम कत्रोजवार	የ५८
 भारतीय लोकशाहीमध्ये डाँ. आंबेडकरांची भूमिका – डाँ. संजय शंकरराव दारवंडे 	१६५
an war traiting ditas	
• जागतिकीकरणाचा भारतीय प्रशासनावर पडलेला प्रभाव	
– डॉ. गणेश गिरी	१६९
• डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे लोकशाहीविषयक विचार	१७३
- प्रा. एन. व्ही. नागरे	

४ । अथर्व पब्लिकेशन्स

The Trajectory of Indian Democracy

प्रसारमाध्यमांची नैतिकता आणि लोकशाही

- प्रा. डॉ. विश्वनाथ आत्माराम देकित सहाय्यक प्राध्यापक (राज्यशास्त्र), भगवंतराव कला व विज्ञान महाविद्यालय, एटापछी, ता. एटापछी, जि. गडचिरोली

सारांश

वृत्तपत्राला लोकशाहीचा चौथा स्तंभ मानला जातो. लोकशाही मूल्यांना जनतेपर्यंत पोहोचविण्याचे कार्य प्रसारमाध्यमाद्वारे केले जाते. लोकांची इच्छा प्रकट करण्याचे काम खऱ्या अर्थाने आज प्रसारमाध्यमाद्वारे होत आहे. असे जरी खरे असले, तरी पाहिजे त्या प्रमाणात प्रसारमाध्यमे आपली निष्पक्षपाती व निर्मीड भूमिका वजावताना दिसत नाही, असे म्हटल्यास वावगे ठरणार नाही. प्रसारमाध्यमे ही दुधारी तलवार व समाजाचा आरसा म्हणून ओळखली जातात. सर्वसामान्य लोकांचे प्रश्न आणि समस्या मांडण्यासाठी वृत्तपत्रांचे माध्यम जवळचे वाटते. वृत्तपत्र हे अतिशय प्राचीन व विश्वसनीय माध्यम म्हणून गणले गेले आहे. शहरापासून ते खेड्यापर्यंत पोहोचणारे वृत्तपत्र देशातील विविध घडामोडींचा आरसा बनले आहे. भारतीय संविधानाने प्रदान केलेल्या अभिव्यक्ती स्वातंत्र्याच्या अधिकाराचा लाभ घेऊन प्रसारमाध्यमांनी आपले स्थान निर्विवादपणे निर्माण केले असले, तरी आज प्रसारमाध्यमे व वृत्तवाहिन्या निष्पक्ष, निःस्पृह, जबाबदार व प्रामाणिकपणे, तसेच कोणत्याही राजकीय पक्षाच्या विचारघारेजी त्यांचा संबंध न ठेवता काम करताना दिसून येत नाहीत. म्हणून सामान्य जनतेला न्यायासाठी लोकशाहीचा तिसरा

प्रस्तावना

प्रसारमाध्यमे लोकशाहीचे चौथे आधारस्तंभ असून, लोकशाहीच्या बळकटीकरणात प्रसारमाध्यमांची अत्यंत महत्त्वाची भूमिका आहे. आधुनिक काळात राजकीय, सामाजिकीकरणाचे साधन म्हणून प्रसारमाध्यमांना महत्त्व प्राप्त झाले. वृत्तपत्रे, आकाशवाणी, दूरदर्शन, माहितीपट यांसारखी प्रसारमाध्यमे व्यक्तीच्या वैचारिक जडणघडणीत महत्त्वाची भूमिका वजावत आहेत. ब्रिटिशांनी आपल्या आगमनाबरोबर प्रशासनाच्या सोयीसाठी व धर्मप्रसाराच्या हेतूने मुद्रणकला आणली होती. या मुद्रण व्यवस्थेमुळे इ. स. १७८० मध्ये बंगाल येथे जेम्स ऑगस्ट हिक्की यांनी पहिले 'दि इंडियन गॅझेट' या नावाचे वृत्तपत्र सुरू केले. इ. स. १७८९ मध्ये 'बॉम्बे हेरॉल्ड' या इंग्रजी साप्ताहिकाचा प्रथम उदय झाला. इ. स. १७९० मध्ये 'बॉम्बे कॅरिअर', इ. स. १७९१ मध्ये 'बॉम्बे गॅझेट' यांसारखी इंग्रजी वृत्तपत्रे सुरू झाली. ही वृत्तपत्रे व्रिटिशांसाठी प्रकाशित केली जात असत. यात भारतीयांच्या विचारांना व लोकजागृतीला स्थान नव्हते. म्हणून देशात प्रथम वृत्तपत्र सुरू करण्याचा मान बंगालकडे जातो. 'बंगाल समाचार दर्शन' हे देशातील पहिले देशी भाषेतील वृत्तपत्र इ. स. १८१८ मध्ये निघाले. त्यानंतर ६ जानेवारी १८३२ रोजी वाळशास्त्री जांभेकर यांनी 'दर्पण' नावाचे मराठीतील पहिले वृत्तपत्र सुरू केले आणि मराठी वृत्तपत्राचे जनक ठरले. त्यानंतर अनेक समाजसुधारक व राजकीय पुढाऱ्यांनी अनेक वृत्तपत्रे, नियतकालिके व साप्ताहिके सुरू केली.

आजच्या काळात सामान्यःनागरिकांवर प्रभाव पाडणारा महत्त्वाचा घटक म्हणून प्रसारमाध्यमांकडे पाहिले जाते. त्यामुळे लोकशाहीमध्ये वृत्तपत्राची भूमिका महत्त्वाची ठरते. आधुनिक युगामध्ये इलेक्ट्रॉनिक्स मीडिया, सोशल मीडिया यांचा वापर मोठ्या प्रमाणात वाढलेला आहे. सर्वसामान्य लोकांना आपले प्रश्न आणि समस्या

The Trajectory of Indian Democracy